

4+4+4 Yapısal Değişikliğin Birleştirilmiş Sınıflı Okullara Yansımaları ve Öğretmenlerin Beklentileri

Doç. Dr. Nail YILDIRIM¹, Doç. Dr. Cevat ELMA², Levent YAZICI³,
Sabahat ÖCAL³, Engin ZABUN³

¹*Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Tokat*
²*On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Samsun*
³*Tokat İl Millî Eğitim Müdürlüğü*

Özet

Birleştirilmiş sınıf uygulaması eğitim sistemimizde zorunlu bir uygulama gibi görünse de beraberinde birçok sorunu da gündeme getirmektedir. Sistemdeki değişiklikler de farklı problemleri beraberinde getirmektedir. 2012-2013 öğretim yılından itibaren eğitim sisteminde gerçekleştirilen 4+4+4 yapısal değişikliğin birçok sorunu uygulamaya taşıdığı düşünülmektedir. Yapılan bu çalışmanın amacı birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin 4+4+4 eğitim uygulamasının birleştirilmiş sınıflara yansımaları ve okullarının işleyişi ile ilgili görüşlerini almaktır. Ayrıca birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin yaşamış oldukları sorunlar, Millî Eğitim Müdürlükleri ve Bakanlıktan beklentileri de ortaya konmak istenmiştir. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanmış olup; “içerik analizi” yapılmış ve olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan 152 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına göre 4+4+4 yapısal değişikliği birleştirilmiş sınıflı okullardaki öğretmenleri olumlu ve olumsuz etkilediği görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Birleştirilmiş Sınıf, 4+4+4 Eğitim Sistemi, Sınıf Öğretmen

The Reflection of 4+4+4 Structural Change on Multi-Grade Classrooms and Teacher Expectations

Abstract

Although multi-grade classrooms seem to be compulsory in our education system, it has also brought forward several problems. Changes in the system also risen up different problems. It is considered that the structural change of 4+4+4 in education system has brought many problems practically since 2012-2013 school year. The purpose of this study is to get views from the teachers who are serving at schools with multi-age classrooms about the reflection of the application of 4+4+4 education to multi-age classrooms and about the function of schools. Moreover, it is wanted to put forward that the problems of teachers who are teaching at multi-age classrooms and the expectations from Directorates of National Education and Ministry. The study is designed in the direction of qualitative research approach; furthermore, content analysis is implemented and the pattern of phonemonology is employed. The research group consists of 152 teachers who are working at multi-age classrooms. According to the findings, it is observed that structural change of 4+4+4 affected the teachers who are serving at these schools in a positive and negative way. It is understood that probably the most encountered problems are: working at the same class with&without teachers; lack of funds; overwork for teachers about being a teacher and administrator simlutenously; heating problem and indifference of parents to students; physical incapability.

KeyWords: Multi-age classrooms, 4+4+4 education system, primary school teacher

1. Giriş

Birleştirilmiş sınıflar, birden çok sınıfın birleştirilmesiyle oluşturulmuş bir öğrenci grubuyla tek bir öğretmen tarafından öğretimin yapıldığı sınıflardır (Berry, 2000). Birleştirilmiş sınıf kavramını Çınar (2002), ülkemizde uygulanmasını zorunlu kılan nedenlere atıf yaparak; “Öğretmen ve derslik sayısının yetersizliği, öğrenci azlığı gibi nedenlerden ötürü özellikle köy ve kasaba ilköğretim okullarında farklı seviyedeki öğrencilerin bir sınıfta toplanarak eğitim öğretim çalışmalarının sürdürüldüğü sınıftır” şeklinde tanımlamıştır. Birleştirilmiş sınıf kavramı, Eğitim literatüründe ve çeşitli ülkelerde farklı adlar almaktadır. Bunlar; composite (karma), combined (birleşik), doubleclasses (çift sınıf), mixed (karma), multilevel (çok düzeyli), multipleclass (çok sınıflı), familyclass (aile sınıfı) vb.’dir (Khan, 2007; Little, 1995; Akt. Kuzu ve Arslan, 2011). Bu sınıflara ayrıştırılmış sınıflar (splitgrades), farklı yaş düzeylerinden oluşan sınıflar (multi-ageclassrooms), küme gruplaması (familygroupings), döngüleşen sınıflar (loopingclassrooms) gibi isimler de verilebilmektedir (OECEA, 1999).

Geçmişten günümüze Türkiye’de birleştirilmiş sınıfların ortaya çıkışına yol açan pek çok sosyal ve ekonomik neden olduğu görülmektedir. Başlangıçta temel neden öğretmen sayısının yetersizliği olarak görülmekteyken, son zamanlarda gündeme gelen öğrenci azlığı sebebiyle kapanan köy okullarının açılması ‘birleştirilmiş sınıflar’ kavramını ortaya çıkarmaktadır (Erdem, 2008). Türkiye’nin sahip olduğu doğal arazi yapısı, iklim şartları, yerleşim birimlerinin uzaklığı ve ulaşım güçlüğü, kırsal alanlardan şehirlere ve yurtdışına olan göçlerin varlığı gibi nedenler de birleştirilmiş sınıfların ortaya çıkmasında önemli rol oynamaktadır (Doğan,

2000). Birleştirilmiş sınıf uygulamasının Türkiye’de geçmişi her ne kadar Cumhuriyetin kuruluş yıllarına dayanmakta ve o günün şartlarında zorunlu olarak görünse de, MEB’in 2013–2014 eğitim öğretim yılı verilerine göre; 150.309 öğrenci birleştirilmiş sınıf uygulamasına göre eğitim görmeye devam etmektedir.

Sosyo-ekonomik gerçekler neticesinde karşımıza mecburi bir uygulama olarak çıkan birleştirilmiş sınıfların birtakım avantajları bulunmaktadır (Akbaşı ve Pilten: 1999). Küçük yaştaki çocukların ailelerinden ayrılmadan yaşadıkları yerlerde eğitim hakkını kullanma imkân ve fırsatı da birleştirilmiş sınıflı okullar sayesinde mümkün olmaktadır (Bilir, 2008). Bu sınıflarda öğrenciler, öğretmenlerin rehberliğinde bireysel ve gruplar halinde çalışırlar. Bu nedenle birleştirilmiş sınıflı okullar, öğrenci merkezli okullardır ve en aktif öğretim ortamlarıdır (Tekışık, 2000). Arkadaştan öğrenme, grup çalışması, bağımsız çalışma, çevre ile bütünleşme eğitimin temele aldığı uygulamalardır. Birleştirilmiş sınıflarda ise bu uygulamalar bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü birleştirilmiş sınıflarda grup çalışması kaçınılmazdır. Yarış ve bireysel yükselme yerine, yardımseverlik ve birlikte, iş yapma alışkanlığı; sürekli bireysel kazanç yerine, paylaşım; hoşgörüsüzlük yerine, farklılıklara karşı saygılı olma gibi değerlerin kazanımı da birleştirilmiş sınıfların avantajını ortaya koymaktadır (Vural, 2005).

Birleştirilmiş sınıf uygulamasının faydalarının yanı sıra, birtakım sınırlılıkları da vardır. Her ne kadar uygulamanın öğrencilerin sosyal becerileri üzerinde olumlu katkısı olduğu görülse de akademik üstünlüğünden söz etmek pek mümkün değildir. Alan yazında yapılan bağımsız sınıflarla birleştirilmiş sınıf karşılaştırmaları da bu durumu

Turkish Journal of Educational Studies, 3 (2): 83-109, Mayıs 2016, TURK-JES desteklemektedir (Kaya ve Taşdemirci, 2005; Karaman, 2006; Palavan, 2012; Saraçoğlu, Büyük ve Tanık, 2012).

“Öğretmen” boyutu ile ilgili yaşanan sorunlar söz konusu sınırlılıkların en başında gelmektedir. Çünkü bu sınıflarda öğretmenin görev, yetki ve sorumluluklarının boyutu artmaktadır. Dört sınıfı bir arada okutan öğretmen aynı zamanda da müdür yetkilidir (Erdem, 2004). Öğretmenin derse hazırlık için harcadığı zaman ve enerji artmaktadır. Öğrencileri kendi kendilerine çalışmaya yönlendirmek ve bunu etkili biçimde gerçekleştirmek için yapılacak hazırlık çok zaman almaktadır (Köksal, 2005). Bu okullardaki bir başka önemli sorun da köyde çalışmaya hazır ve istekli öğretmen yetiştirme güçlüğünden kaynaklanmaktadır. Ayrıca sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerine Birleştirilmiş Sınıflı Okullardaki (BSO) eğitim-öğretim faaliyetleri hakkında bilgi ve tecrübe kazandırmada eksiklikler olduğunu saptanmıştır. Bir an önce köyden kurtulma yollarının aranması da eğitimi olumsuz yönde etkilemektedir (Doğan 1995). Birleştirilmiş sınıf öğretmenin, birlikte çalıştığı fazla sayıda meslektaşı ve deneyimli yöneticisi olmadığı için yeterli rehberlik hizmeti alamaması da sorun oluşturmaktadır (Saban, 2003). Bu durum ise çoğu zaman öğretmenlerin köyde yalnızlık duygusu yaşamalarına ve mesleki gerilemeye neden olabilmektedir. Elma (2013)’nin yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin tek öğretmen olmanın getirdiği psiko-sosyal ve mesleki yalnızlığı önemli sorunlar olarak algıladığı görülmektedir.

Materyal eksiklikleri, öğrencileri ölçme ve değerlendirmede yaşanan sıkıntılar, ilköğretim programında belirtilen öğretim-yöntem ve tekniklerinin birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğinin düşük olması, sınıf yönetimiyle ilgili yaşanan zorluklar, velilerin eğitime beklenen katkı ve

desteğin olmayışı birleştirilmiş sınıflı okulların sorunlarından bazılarıdır (Şahin, 2003; Çınar, 2004; Altun, 2007; Kılıç ve Abay, 2009). “Okulla” ilgili sorunlar ise; birtakım sosyo-ekonomik nedenlerden dolayı okulun bulunduğu köyde öğrenci mevcudunun düşmesi sonucu okulun kapanma sorunu, okulun öğretim şekli, giriş çıkışta yaşanan problemler, okulun ısıtma ve aydınlatma sorunu, okul çevresini tanıma, okulla ilgili yazıların gönderilmesi ve getirilmesi, okula yardım toplama, okul demirbaşı, okulun şehir merkezlerine uzak olması, su sorunu, okul bahçesinin tanzimi, okul temizliği ve okul bütçesi olarak karşımıza çıkmaktadır (Doğan, 2000).

Yukarıda sayılan sorunlara ek olarak sistemdeki değişiklikler de farklı problemleri beraberinde getirmektedir. 2012-2013 öğretim yılından itibaren eğitim sisteminde gerçekleştirilen 4+4+4 yapısal değişikliğin birçok sorunu uygulamaya taşıdığı düşünülmektedir. Yapılan bu çalışmanın amacı birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin 4+4+4 eğitim uygulamasının birleştirilmiş sınıflara yansımaları ve okullarının işleyişi ile ilgili görüşlerini belirlemektir. Aynı zamanda birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin yaşamış oldukları sorunlar, Milli Eğitim Müdürlükleri ve Bakanlıktan beklentileri de ortaya konmak istenmiştir. Bu amaç doğrultusunda aşağıda yer alan sorulara cevap aranmıştır:

- 4+4+4 eğitim sisteminin birleştirilmiş sınıflara öğretmen açısından olumlu/olumsuz yansımaları nelerdir?
- 4+4+4 eğitim sisteminin birleştirilmiş sınıflara öğrenci açısından olumlu/olumsuz yansımaları nelerdir?
- 4+4+4 eğitim sisteminin birleştirilmiş sınıflara diğer durumlar açısından olumlu /olumsuz yansımaları nelerdir?
- Okulunuzda, sınıfınızda yaşadığınız öncelikli sorunlar nelerdir?

- Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin milli eğitim müdürlüklerinden beklentileri nelerdir?
- Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin Milli Eğitim Bakanlığından beklentileri nelerdir?

2. Yöntem

Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanan bu araştırmada olgubilim (fenemenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseninde, farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Ayrıca fenomenolojistlere göre olgubilim, öznel bilincin önemine inanır ve temel olduğunu kabul eder (Balcı, 2005: 38). Araştırmada birleştirilmiş sınıflı okullarda çalışan öğretmenlerin 4+4+4 yapısal değişikliğe ilişkin görüşleri ve yaşadıkları sorunlar ile beklentileri ele alınmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Tokat ilinde birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan 152 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenleri belirlemek için nitel araştırma geleneğine uygun amaçlı örnekleme yöntemi (Patton, 1990) kullanılmıştır. Bunun için Tokat ilinde BSO'larda görev yapan toplam 152 öğretmen içerisinde ulaşılabilen ve araştırmaya gönüllü olarak destek veren 44 öğretmenle görüşmeler yapılmıştır. Çalışma grubunda bulunan sınıf öğretmenlerine ait bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Alınan Sınıf Öğretmenlerine İlişkin Bilgiler

Değişkenler n=44		f	%
Cinsiyet	Kadın	11	25
	Erkek	33	75
Mesleki Kıdem	1 yıl ve daha az	2	5
	1-5 yıl	7	16
	6-10 yıl	22	50
	10 yıl ve üzeri	13	30
Öğrenim Durumu	Ön Lisans	1	2
	Lisans	41	93
	Yüksek Lisans	2	5
Öğretmenlerin Okuttukları Sınıfların Dağılımı	1,2	9	20
	3,4	9	20
Öğretmenlerin Okuttukları Sınıfların Dağılımı	1,2,3	1	3
	2,3,4	3	7
	1,2,3,4	22	50

Araştırmaya dâhil olan 44 sınıf öğretmenin %25'i (11) kadın, %75'i (33) erkek, % 93'ü (41) lisans mezunu, %50'si (22) 6-10 yıllıktır. Aynı zamanda öğretmenlerin % 50'si dört sınıfı bir arada okutmaktadır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Birleştirilmiş sınıflı okullarda çalışan öğretmenlerin yapısal değişiklik 4+4+4 eğitim sistemi, yaşadıkları sorunlar ve beklentileri betimlemek için araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme soruları hazırlanmadan önce, araştırma konusu ile ilgili ulusal ve uluslararası alan yazın taraması yapılmış, konuyla ilgili nitel ve nicel desenli çalışmalardan yararlanılmıştır. Görüşme sorularının ön uygulaması altı öğretmen ile yapılmıştır. Bu aşamalardan sonra elde edilen

Turkish Journal of Educational Studies, 3 (2): 83-109, Mayıs 2016, TURK-JES
bilgilerden yararlanılarak forma son hali verilmiş, oluşturulan görüşme soruları araştırma kapsamındaki katılımcılara yöneltilmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırma, nitel araştırma desenindedir. Veriler kendi içinde betimlenmiştir. Analiz sürecinde öncelikle, görüşme kayıtları deşifre edilip çözümlenmeler yapılmıştır. Öğretmenlerin görüşleri içerik analizi yoluyla incelenmiştir. Görüşlerin analizinde, ifadeler benzerliğine göre gruplanarak tasnif edilmiştir. Çözümlenmelerde görüşüne başvurulmuş öğretmenler ve ifadeleri kodlanarak (*Ö; Öğretmen) belirli temalar oluşturulmuştur. Görüşme tekniği ile elde edilen veriler sayısallaştırılarak frekans değerleri belirtilmiştir.

Araştırmanın iç geçerliği verileri toplama aracının hazırlanmasından, uygulama ve analiz aşamasına kadar araştırma sürecinin detaylarıyla açıklanması ile artırılmaya çalışılmıştır. Ayrıca alanda uzman başka bir araştırmacıya ham veriler verilerek temalar oluşturulması istenmiştir. Bu çalışmada görülmüştür ki, araştırmacı ile uzmanın oluşturduğu içerik birbirine oldukça yakındır.

Araştırmada geçerlik ve güvenilirliği artırmak amacıyla ilk olarak veri kaynağı olan bireyler açıkça tanımlanmıştır. İkinci olarak araştırma sürecinde oluşan sosyal ortamlar ve süreçler tanımlanmıştır. Üçüncü olarak tüm süreçler ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Son olarak araştırma sonuçları birleştirilmiş sınıflı okulda görev yapan 4 farklı öğretmenle görüşülerek teyit edilmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde öğretmenlerin görüşme sorularına verdikleri yanıtların çözümlenmesiyle elde edilen bulgulara ve bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

Tablo 2. 4+4+4 Eğitim Sisteminin Birleştirilmiş Sınıflara Öğretmen Açısından Olumlu Yansımaları

S.N	Kodlanmış İfadeler	f
1.	5 sınıf yerine dört sınıfla çalışma (Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö19, Ö22, Ö24, Ö25, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö34, Ö36, Ö37, Ö39, Ö40)	19
2.	5. Sınıfların Ortaokula geçerek branşlaşmanın sağlanması (Ö15, Ö19, Ö21)	3

(*Ö; Kodlanmış Sınıf Öğretmeni)

Tablo 1'e göre, araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin "4+4+4 eğitim sisteminin birleştirilmiş sınıflara öğretmen açısından olumlu yansımaları" sorusuna verdikleri cevaplarda 19 öğretmen 5 sınıf yerine 4 sınıfla çalışmayı, 3 öğretmen ise 5. sınıfların ortaokullarda branş öğretmenleri ile ders yapmasını olumlu bulduğunu ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin soruya ilişkin kendi ifadelerinden bir kaçını aşağıdaki gibidir;

"5. sınıfların olmaması sebebiyle öğretmen üzerinden artı bir sınıf yükünün kalkması açısından olumludur. Beş parçaya bölünen öğretmenin artık bu da zor olsa da 4 parçaya bölünmesi iş yükünü biraz olsun hafifletmiştir (Ö17)." "5. sınıfların bizden gitmesi bizim işimizi hafifletti. 2 öğretmenin 5 sınıfı okutması ile 4 sınıfı okutması tabii ki aynı değil (Ö34)." "5. sınıfın branşlaşması bizim için bence iyi olmuştur. Yıllar öncesinde özellikle bu sınıfın branşlaşmasını hep istemiş ve hayal etmişimdir (Ö21)."

Tablo 3. 4+4+4 Eğitim Sisteminin Birleştirilmiş Sınıflara Öğretmen Açısından Olumsuz Yansımaları

S.N	Kodlanmış İfadeler	f
1.	Norm sorunun oluşması (Ö6,Ö9,Ö15,Ö17,Ö18,Ö19, Ö20,Ö23, Ö29,Ö32,Ö34,Ö35,Ö38,Ö40)	14
2.	Okula erken yaşta başlama dolayısıyla hazır bulunuşluğu olmayan öğrenci grubuyla karşılaşma (Ö4,Ö6,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö17,Ö18, Ö23,Ö25,Ö28,Ö31)	12
3.	Yer değiştirme probleminin ortaya çıkması (Ö3,Ö4,Ö5,Ö8,Ö9)	5
4.	4. sınıf müfredatının ağırlaştırılması (Ö2,Ö11,Ö12,Ö17)	4
5.	Öğretmenlerin tek başına çalışması (Ö5,Ö7)	2

Tablo 2'ye göre, araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin "4+4+4 eğitim sisteminin birleştirilmiş sınıflara öğretmen açısından olumsuz yansımaları" sorusuna 14 öğretmen norm sorunun oluşmasını, 12 öğretmen okula erken yaşta başlama dolayısıyla hazır bulunuşluğu olmayan öğrenci grubuyla karşılaşmayı sorun olarak değerlendirmiştir. Diğer öğretmenler ise yer değiştirme probleminin ortaya çıkmasını (f=5), 4. sınıf müfredatının ağırlaştırılmasını (f=4), öğretmenlerin tek başına çalışmak zorunda kalmasını (f=2) yeni sistemin olumsuz yanları olarak belirtmişlerdir. Sınıf öğretilerinin soruya ilişkin kendi ifadelerinden bir kaçış aşağıdaki gibidir;

“Olumlu bir yanı yoktur. 5. sınıflar ilçeye gittiği için normlar düşmüştür. Sınıf öğretmeni normlarının düşmesi ise birleştirilmiş sınıfta çalışanlardaki "Bir gün ben de müstakil sınıf okuturum. Bir gün ben de tayinle istediğim yere giderim" umudunu bitirmiştir (Ö6).” “5. sınıfların ayrılmasından kaynaklanan sınıf ve okul kapanma durumu, norm fazlası olma ihtimali, küçük yaşta gelen çocukların hazır bulunuşluluk düzeyinin eksik olması (Ö17)”. “Öğrenciler daha küçük yaşta okula başladıkları için özellikle kırsal kesimde ailede kazanılması gereken bazı nitelikleri kazanmadan okula gelmektedirler. Öğretim süresinin bir kısmı buna ayrıldığı için bu durum eğitim öğretimde aksamaya neden olmaktadır. Ayrıca 1. sınıfa başlayan öğrenciler öğretmenden ailedeki gibi ilgi alaka beklemektedirler. Sınıf sayısından ve iş yoğunluğundan dolayı bu pek mümkün olmamaktadır (Ö23).” “4 sınıf bir arada okutulması eğitim-öğretim, öğrenci, öğretmen ve veli açısından çok büyük sıkıntı yaratmıştır. Önceden en fazla 3 sınıf bir arada okutulurken bu eğitim sisteminin getirdiği 4 sınıf bir arada oluşumu çok büyük zorluklar yaratmıştır. Ayrıca 4. sınıf

konularının çok ağır oluşu ve çocukların çok fazla zaman ayrılmak durumunda kalınması diğer öğrenciler açısından büyük olumsuzluklar yaratmıştır (Ö29).”

Tablo 4. 4+4+4 Eğitim Sisteminin Birleştirilmiş Sınıflara Öğrenci Açısından Olumlu Yansımaları

S.N	Kodlanmış İfadeler	f
1.	Öğrencilerle daha çok ilgilenme (Ö3,Ö8,Ö9,Ö15,Ö17, Ö20,Ö25,Ö27,Ö32,Ö34)	10
2.	Öğrenci sayısının azalması (Ö23,Ö25,Ö36)	3
3.	5. sınıfların ortaokula alınması (branşlaşma) (Ö15,Ö28,Ö29,Ö35)	4
4.	Daha fazla eğitim alma imkânı (Ö3)	1
5.	Erken yaşta okula başlama, hayata erken atılma (Ö21)	1

Tablo 4'e göre, araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin "4+4+4 eğitim sisteminin birleştirilmiş sınıflara öğrenci açısından olumlu katkıları" sorusuna verdikleri cevaplarda;10 öğretmen azalan mevcutlar sebebiyle öğrencilerle daha çok ilgilenme fırsatı bulduklarını, 3 öğretmen öğrenci sayısının azalmasının diğer öğrenciler için avantaj olduğunu, 4 öğretmen 5. sınıfların ortaokula başlayarak (branş öğretmenleri ile ders yapmayı olumlu bulmuştur. Ortaokulda öğrencilerin branş öğretmenleri ile çalışması hem öğretmenler hem de öğrenciler açısından olumlu bulunmuştur. Bu soruya birer öğretmen ise yeni eğitim sisteminin daha fazla eğitim alma imkânı ve erken yaşta okula başlama, hayata erken atılma yönünden olumlu bulmuşlardır. Sınıf öğretmenlerinin soruya ilişkin kendi ifadelerinden bir kaçı aşağıdaki gibidir;

“5. sınıfların gitmesi ile sınıf sayılarının düşmesi ve öğrencilerin az sayıda eğitim materyalleri ile daha fazla zaman geçirmeleri olumludur(Ö17).”“Erken yaşta okula alışma, sosyalleşme, hayata erken atılma açısından öğrenci açısından olumlu yanları da görülmektedir (Ö21).” “Tek öğretmenli okullardan bir sınıfın alınarak yoğunluğun azaltılması açısından öğrenci ile daha fazla ilgilenilebiliyor (Ö34).”

Tablo 5. 4+4+4 Eğitim Sisteminin Birleştirilmiş Sınıflara Öğrenci Açısından Olumsuz Yansımaları

S.N	Kodlanmış İfadeler	f
1.	Okula başlama yaşının erken olması (Ö5,Ö13,Ö14,Ö19,Ö28,Ö32,Ö41)	7
2.	1. sınıfların okuma güçlüğü (Ö5,Ö13,Ö28,Ö32)	4
3.	Hedefleri kavramada zorlanma (Ö18,Ö21,Ö26,Ö30)	4
4.	5. sınıfların uyum sorunu (Ö1,Ö5)	2
5.	Programın yetişme sorunu (Ö4,Ö21)	2
6.	4. sınıfların yalnız kalması (Ö22,Ö27)	2
7.	Öğrenci mevcudunun düşmesiyle okulların kapanması (Ö11,Ö12)	2
8.	Küçük sınıfların abi ve ablalarını kaybetmeleri (Ö2)	1
9.	Yabancı dilin ikinci sınıfta başlaması (Ö39)	1

Tablo 5'e göre, araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin "4+4+4 eğitim sisteminin birleştirilmiş sınıflara öğrenci açısından olumsuz yansımaları" olarak; öğrencilerin erken yaşta okula başlaması (f=7) ve beraberinde 1. sınıfların okuma güçlüğü (f=4) belirtmişlerdir. Hedefleri kavramada yaşanan zorluk, 5. sınıfların adaptasyon sorunu, küçük sınıfların abi ve ablalarını kaybetmeleri yine öğretmenler tarafından sorun olarak değerlendirilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin soruya ilişkin kendi ifadelerinden bir kaçış aşağıdaki gibidir;

"Yaş aralığının düşürülmesi ve çocukların daha küçük yaşlarda daha hızlı öğrendikleri bilimsel olarak kanıtlandığı söylense de köy ortamında okul şartları, maddi manevi destek, veli desteği, kaynak desteleri vb. etmenler olumsuz katkı sağladığından bu sistemde birinci sınıfların okuma yazma ve diğer becerileri kazanmaları çok zor olduğunu düşünüyorum (Ö13)." "4. sınıfın seviye olarak tek kaldığını belirtmek isterim (Ö22)."*"Özellikle 2. sınıfta başlayan yabancı dil dersine branş öğretmenin girememesi, öğrenci açısından oldukça olumsuz. Normal şartlarda, bir günde, müstakil sınıflarda öğrenci başına düşen altı ders saati, birleştirilmiş sınıflarda 1 ders saatine kadar düşüyor (Ö39)."*

Tablo 6. 4+4+4 Eğitim Sisteminin Birleştirilmiş Sınıflara Diğer Durumlar Açısından Olumlu Katkıları

S.N	Kodlanmış İfadeler	f
1.	Ders materyallerinden daha uzun süre yararlanma (Ö14,Ö15)	2

Tablo 6'ya göre, araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin "4+4+4 eğitim sisteminin birleştirilmiş sınıflara diğer durumlar açısından olumlu katkıları" olarak 2 öğretmen ders materyallerinden daha uzun süre yararlanmanın olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Bunun dışında öğretmenlerin hiçbiri sistemin diğer durumlar açısından olumlu katkısı olduğunu düşünmemektedir.

Tablo 7. 4+4+4 Eğitim Sisteminin Birleştirilmiş Sınıflara Diğer Durumlar Açısından Olumsuz Katkıları

S.N	Kodlanmış İfadeler	f
1.	Fiziki şartların yetersizliği (Ö11,Ö18,Ö19)	3
2.	Ayrı bir birleştirilmiş sınıf programının olmayışı (Ö2,Ö22)	2
3.	Köy okullarının kapatılması (Ö10, Ö12)	2
4.	Ders araç gereç desteğinin olmaması (Ö19)	1

Tablo 7'ye göre, araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin "4+4+4 eğitim sisteminin birleştirilmiş sınıflara diğer durumlar açısından olumsuz katkıları " olarak; 3 öğretmen fiziki şartların yetersizliğini, 2'şer öğretmen ayrı bir birleştirilmiş sınıf programının olmamasını ve köy okullarının kapatılmasını, 1 öğretmen ise ders araç gereç desteğinin olmamasını olumsuz olarak ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin soruya ilişkin kendi ifadelerinden bir kaçı aşağıdaki gibidir;

"5. sınıflar olmadığı için öğrenci mevcutları azaldı ve okullar kapanma korkusunu daha fazla hissetti (Ö12)". "4. sınıf derslerinin ve konularının öğrencilerde beklentileri çok fazla ve materyal bakımından yetersizlik söz konusu hale getirmektedir. Köy okullarının durumu mevcut il ve ilçe merkezindeki okulların ve öğrencilerin durumları doğrultusunda hazırlanmaktadır (Ö19)."

Tablo 8. Birleştirilmiş Sınıf Okutan Öğretmenlerin Yaşadıkları Sorunlar

S.N	Kodlanmış İfadeler	f
1.	Aynı sınıfta öğretmenli öğretmensiz çalışma (Ö18,Ö22,Ö24,Ö25,Ö27,Ö33,Ö34,Ö35,Ö36,Ö39)	10
2.	Ödenek olmaması (Ö15,Ö19,Ö21,Ö24,Ö25,Ö28,Ö29)	7
3.	Hem yönetici hem öğretmen olarak iş yükü (Ö1,Ö6,Ö14,Ö24,Ö26,Ö37)	6
4.	Isınma problemi (Ö4, Ö6, Ö11,Ö13,Ö17,Ö24)	6
5.	Veli ilgisizliği (Ö19,Ö21,Ö23,Ö25,Ö28)	5
6.	Okula başlama yaşının erken olması (Ö6,Ö8, Ö14,Ö20)	4
7.	Öğrenci mevcutlarının düşmesi (Ö30,Ö31,Ö38)	3
8.	Norm sorunu (Ö6,Ö8,Ö11)	3
9.	Hizmetli sorunu (Ö13,Ö15,Ö24)	3
10.	Teknolojik araç-gereç yetersizliği (Ö15,Ö21)	2
11.	Ulaşım sorunu (Ö17,Ö34)	2
12.	Atama/yer değiştirme sorunu (Ö3,Ö6)	2
13.	Dört sınıfı bir arada okutma (Ö2,Ö5)	2
14.	Fiziki durum yetersizlikleri (Ö9,Ö15)	2
15.	Atılmışlık duygusu (Ö5,Ö10)	2
16.	4. sınıf programının ağır olması (Ö2)	1
17.	Tecrübe eksikliği (Ö21)	1
18.	Sosyal çevre yetersizliği (Ö39)	1
19.	Kaynaştırma öğrencileri (Ö14)	1
20.	Müstakil sınıflarla aynı programı takip etme (Ö18)	1
21.	Okulda su olmaması (Ö16)	1

Tablo 8'e göre, araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin "Yaşadıkları Sorunlar"ın başında aynı sınıfta öğretmenli öğretmensiz çalışma (f=10), ödenek olmaması (f=7), öğretmen hem yönetici hem öğretmen olarak iş yükü, ısınma problemi ve veli ilgisizliği gelmektedir (f=6). Sınıf öğretmenlerinin soruya ilişkin kendi ifadelerinden bir kaçış aşağıdaki gibidir;

"Öncelikli olarak 60-66 aylık kayıtlı çocuklar sorun teşkil etmektedir. İşin içine kaynaştırma eğitimi girmekte ve bir akranlarından geri öğrenciler bulunmakta. Durum böyle olunca eğitim açısından büyük aksamalar ortaya çıkmaktadır. RAM'lar ve destek sınıfları aktif hale getirilerek en azından kaynaştırma öğrencileri yükü hafifletilebilir. Veliler eğitime duysuz genelde köyde kalanlar eğitimsiz aileler. Aile eğitimleri yapılırsa da fayda sağlamıyor (Ö14)". "Eğitim Denetmenleri, aşı için gelen sağlıkçılar, elektrik saatini okumaya gelenler haricinde bir köşeye

atılmış ve ne hali varsa görsün gibi bir mantık olması bizleri üzmektedir.“Birleştirilmiş sınıf okutulması veli katkısının azlığı muhtar desteğinin çok az oluşu okul ihtiyaç ve masraflarının çoğu kez öğretmenlerce karşılanması en büyük sıkıntım tecrübesizlik(Ö21).” “Okulumuzda öncelikli olarak yakıt problemi yaşamaktayız. Müstakil okul müdürlüklerine kömür gönderilirken bize rica minnet kömür verilmekte ve de kendi imkânlarımızla almamız söylenmektedir. Devlet sadece müstakil okullara mı kömür göndermektedir? Yoksa bizim hakkımız olan kömürler diğer okullara mı dağıtılmaktadır?(Ö24)”

Tablo 9. Birleştirilmiş Sınıf Okutan Öğretmenlerin Milli Eğitim Müdürlüğünden Beklentileri

S.N	Kodlanmış İfadeler	f
1.	Maddi ve manevi destek verilmesi (Ö2,Ö5,Ö6,Ö16,Ö23,Ö26,Ö29,Ö37,Ö39,Ö41)	10
2.	Okula hizmetli verilmesi (Ö13,Ö24,Ö25,Ö35,Ö39)	5
3.	Birleştirilmiş sınıf konulu hizmet içi eğitim düzenlenmesi (Ö38,Ö43)	2
4.	Aylık toplantılar yapılması(Ö29,Ö43)	2
5.	Birleştirilmiş sınıf okutulduğunun dikkate alınması (Ö18,Ö20)	2
6.	Denetimlerde birleştirilmiş sınıf okutulduğunun dikkate alınması(Ö15,Ö22)	2
7.	Bütçe ayrılması (Ö1,Ö16)	2
8.	Birleştirilmiş sınıfların taşınması yapılması (Ö7)	1
9.	Birleştirilmiş sınıflar çalıştay, ortak bir birleştirilmiş okul modeli oluşturulması (Ö12)	1
10.	Ayda bir nefes etkinliği yapılması (Ö29)	1
11.	Dersliklerin, okul bahçesinin iyileştirilmesi (Ö17)	1
12.	Donanım malzeme ihtiyacının belirlenmesi (Ö40)	1
13.	Ek dersimizin bağımsız müdürler kadar artırılması (Ö14)	1
14.	Farklı şehir ve ülke gezilerine destek verilmesi (Ö3)	1
15.	İnternet erişiminin sağlanması (Ö21)	1
16.	Lojman bakım onarımının yapılması (Ö42)	1
17.	Müdür yetkili öğretmene yöneticilik hakkının verilmesi (Ö9)	1
18.	Okullarımızın daha sık ziyaret edilmesi (Ö11)	1
19.	Okulların teknik ekipler tarafından ziyaretler edilerek yardım yapılması (Ö36)	1
20.	Okuma kitabı desteğinin verilmesi (Ö17)	1
21.	Proje ve seminer tanıtımının yapılması (Ö19)	1
22.	Teknolojik araç gereç desteğinin verilmesi (Ö32)	1
23.	Veli eğitimini yapılması(Ö31)	1

Tablo 9'a göre, araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin “**milli eğitim müdürlüğünden beklentileri**” görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin en çok maddi ve manevi destek beklemektedir (f=10). Ayrıca öğretmenler; **birleştirilmiş sınıflar çalıştay, ortak bir birleştirilmiş okul modeli oluşturulması**, ayda bir nefes

Turkish Journal of Educational Studies, 3 (2): 83-109, Mayıs 2016, TURK-JES

etkinliği, dersliklerin, okul bahçesinin iyileştirilmesi, **donanım malzemesi ihtiyacı**, ek derslerin bağımsız müdürler kadar artırılması, farklı şehir ve ülke gezileri desteği, internet erişimi, lojman bakım onarımı, müdür yetkili öğretmene yöneticilik hakkının iadesi, okullarımızın daha sık ziyaret edilmesi, okulların teknik ekipler tarafından ziyaretler edilerek yardım yapılması, okuma kitabı desteği, proje ve seminer tanıtımı, teknolojik araç gereç desteği ve veli eğitimi yapılmasını beklemektedirler. Sınıf öğretmenlerinin soruya ilişkin kendi ifadelerinden bir kaçı aşağıdaki gibidir;

“İlçe ve il milli eğitim müdürlüğü idari personelimizin yılın belirli zamanlarında okullarımızı ziyaret ederek özellikle maddi ve fiziksel ihtiyaçları bizzat yerinde belirleyerek çalışmalarını okul bazında sürdürmesi daha faydalı olacaktır. Bu durum MEM'e gelen kaynağın daha faydalı ve israf olmadan kullanılmasını sağlayacaktır (Ö11).” “Birleştirilmiş sınıflar çalışmayı yapılarak eğitim programının yeniden gözden geçirilerek Tokat ilinin ortak bir birleştirilmiş okul modeli oluşturularak bu standartlara uygun okullar oluşturulmalıdır (Ö12).” “Daha çok ödenek, sosyal faaliyetlere katılımın desteklenmesi (Ö16)”. “Kadrolu sürekli okulda bulunacak bir hizmetli birleştirilmiş sınıflı bir okul için çok gerekli. Velilerin imkânlarıyla tutulan görevli çok verimli olamıyor. Okulda soba vb. işlerle öğretmenler uğraşiyor. Zaten birleştirilmiş olan sınıflarda öğretmen vaktini ayrı ayrı sınıflara bölüştürüyor. Bu şekilde sürekli vakit kaybı oluyor (Ö25)”.

Tablo 10. Birleştirilmiş Sınıf Okutan Öğretmenlerin Milli Eğitim Bakanlığında Beklentileri

S.N	Kodlanmış İfadeler	f
1.	Birleştirilmiş sınıf uygulamasına son verilmesi (Ö1,Ö2,Ö17,Ö21,Ö19,Ö34,Ö37,Ö38,Ö39)	9
2.	Norm düzenlemesi yapılması (Ö1,Ö14,Ö18,Ö20,Ö28,Ö33)	6
3.	Birleştirilmiş sınıf müfredatının olması (Ö3,Ö25,Ö26,Ö32)	4
4.	Maddi ve manevi desteğin sağlanması (Ö5,Ö15,Ö18,Ö28)	4
5.	Ücret ve hizmet puan farkının olması(Ö4,Ö24,Ö34,Ö38)	4
6.	Müdür yetkili öğretmenlere, isteğe bağlı yöneticilik hakkı sağlanması (Ö7,Ö10)	2
7.	Ek ders adaletsizliğine son verilmesi (yönetici+öğretmen) (Ö6,Ö9)	2
8.	4+4+4 eğitim sisteminden 5+3+4 eğitim sistemine geçilmesi (Ö8)	1
9.	Yöneticilik kadrosunun olması (Ö30)	1
10.	Okulların fiziki şartlarının iyileştirilmesi (Ö25)	1
11.	Birleştirilmiş sınıflara yönelik ders kitaplarının yazılması (Ö36)	1
12.	Birleştirilmiş sınıflarda ücretli öğretmen çalıştırılmaması (Ö11)	1
13.	Eğitim standartlarının iyileştirilmesi(Ö16)	1

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenleri Milli Eğitim Bakanlığında Beklentilerinde; 9 öğretmen birleştirilmiş sınıf uygulamasına son verilmeli, 6 öğretmen norm düzenlemesi yapılmalı, 4'er öğretmen birleştirilmiş sınıf müfredatı olmalı, maddi ve manevi destek sağlanmalı, ücret ve hizmet puan farkı olmalı, 2'şer öğretmen ise müdür yetkili öğretmenlere, isteğe bağlı yöneticilik hakkı sağlanmalı ve ek ders adaletsizliğine son verilmeli (yönetici+öğretmen) şeklinde ifade ederken, birer öğretmen ise 4+4+4 eğitim sisteminden 5+3+4 eğitim sistemine geçilmeli, yöneticilik kadrosu olmalı, okulların fiziki şartlarının iyileştirilmesi, birleştirilmiş sınıflara yönelik ders kitapları yazılmalı, birleştirilmiş sınıflarda ücretli öğretmen çalıştırılmamalı ve eğitim standartları iyileştirilmeli şeklinde ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin soruya ilişkin kendi ifadelerinden bir kaçı aşağıdaki gibidir;

“Gelişen ve değişen gün geçtikçe de Avrupa standartlarının üstüne çıktığımız bu devirde ve dönemlerde hala birleştirilmiş sınıflı uygulamasının bir an önce ortadan kaldırılarak öğretmen ve öğrenciler bir an önce rahatlatılmalıdır (Ö2).” “Eğitim öğretimle alakalı herhangi bir çalışma yapılmadan önce merkezi kesimlerde çalışan personel haricinde bizlere, özellikle kırsal kesimde il ve ilçe merkezlerine uzak, birçok imkândan yoksun kesimlerde çalışan personele konu ile ilgili ön bilgi verilip konu hakkında görüş istendiği takdirde hazırlanan program, müfredatın vs. özellikle bizler için daha güzel bir şekilde uygulanabilir olması sağlanabilir(Ö13).”“Birleştirilmiş sınıflı okulların bir tarafa itilmiş, unutulmuş ya da devletin kanayan bir yarası gibi görülmektense bu tip okullarında eğitim standartlarının iyileştirilmesi gerekir (Ö15).”

4. Sonuç ve Tartışma

Yapılan bu araştırmada, birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin 4+4+4 eğitim uygulaması ve okullarının işleyişi ile ilgili görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına göre 4+4+4 yapısal değişikliği birleştirilmiş sınıflı okullardaki öğrencileri olumlu ve olumsuz etkilediği görülmektedir. Olumsuzluklar, 1. sınıfların uyumu,

Turkish Journal of Educational Studies, 3 (2): 83-109, Mayıs 2016, TURK-JES

öğretme sorunları, programın yetişmesi ve içeriğin kazanım sorunları, olarak belirlenmiştir. Olumlu yönleri ise, öğrenci ve şube sayısının azalması nedeniyle öğrencilerle daha fazla ilgilenilebilmesi, erken yaşta okula alışma, hayata erken atılma konuları olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin 4+4+4 eğitim sisteminin birleştirilmiş sınıflara öğretmen açısından olumlu yansımaları' sorusuna verdikleri cevaplarda 5 sınıf yerine 4 sınıfla çalışmayı ve 5. sınıfların ortaokullarda branş öğretmenleri ile ders yapmasını olumlu bulduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenler; norm sorunun oluşmasını, okula erken yaşta başlama dolayısıyla hazır bulunmuşluğu olmayan öğrenci grubuyla karşılaşmayı, yer değiştirme probleminin ortaya çıkmasını, 4. sınıf müfredatının ağırlaştırılmasını, öğretmenlerin tek başına çalışmak zorunda kalmasını ise yeni sistemin olumsuz yanları olarak belirtmişlerdir. Bu araştırmaya benzer olarak Külekçi'nin (2013) 12 öğretmenle yapmış olduğu araştırmada öğretmenler görüşleri şu yöndedir; olumlu taraf daha önce birleştirilmiş sınıflar 5 sınıftan (1.,2.,3.,4. ve 5. sınıf) oluşurken yeni sistemle beraber 5. sınıfların ortaokullara geçmesi ile birlikte sayının 4 sınıfa indirilmesine bağlı olarak öğrenci sayısında azalmanın olmasıdır. Fiziki açıdan 5. sınıfların ortaokula geçmesiyle öğrenci başına düşen okul alanının daha artması şeklinde olumlu katkısı olmuştur. Ancak bu olumlu taraflar yanında birçok olumsuz getirilerinin de olduğu söylenebilir. Özellikle öğretmenlerin bir pilot uygulama olmadan kendilerini aniden sistemin içinde 60 aylık öğrencilerle bulduklarını ve bu öğrencilerin hazır bulunmuşluk düzeylerinin yeterli olmadığı ve kendilerinin de bu öğrencilerin gelişim özellikleri ve eğitimleri ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları gözlenmiştir.

Öğretmenlerin en çok yaşadığı sorunlar, aynı sınıfta öğretmenli öğretmensiz çalışma, ödenek olmaması, öğretmenin hem yönetici hem

öğretmen olarak iş yükünün olması, ısınma problemi ve veli ilgisizliği, fiziki yetersizlikler olduğu görülmektedir. Alan yazında da birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin sorunlarını ortaya koyan araştırmalar mevcuttur. Çınar (2004), araştırmasında, birleştirilmiş sınıflı okullarda öğretmenlerin her sınıf için yeterli zamanı ayıramadıkları, okullarda araç gereç eksikliği bulunduğu, velilerin eğitime beklenen katkı ve desteği göstermedikleri, öğretmenlerin köyde yalnızlık duygusu yaşadıkları ve mesleki gerileme içine girdikleri sonuçlarına ulaşmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlere göre eğitim fakültelerinde verilen birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersine daha fazla önem verilmesi ve bu dersin uygulamalı olarak köylerde yapılması konusunda görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır. Şahin (2003), yaptığı araştırmada, birleştirilmiş sınıflarda hizmet öncesi eğitimleri ve mesleki deneyimleri itibarıyla birleştirilmiş sınıf uygulamasına hazır olmayan bir öğretmen grubunun görev yaptığı, kuram ve uygulama boyutunda birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin yeterlikleri sınırlı olan öğretmenler bu uygulamayla ilk kez karşılaştıklarından yeterli olamama korkusu, mesleki yalnızlık, kendine güvensizlik gibi duyguları yoğun olarak yaşadıkları, öğretmenlerin neredeyse tamamının bağımsız sınıflarda görev yapmak istedikleri sonuçlarına ulaşmıştır. Ayrıca öğretmenlerin yüzde 91'i bu uygulamanın son bulmasını istemişlerdir. Birleştirilmiş sınıfla öğretimin yapıldığı köy okullarında ders araç-gereçlerinin eksikliği, yetersiz olması yapılan eğitim öğretimin niteliğini düşürdüğü yönündedir (Erdem ve diğerleri 2005). Bir başka çalışmada BSO'larda görev yapan öğretmenlerin sorunlarının özellikle yönetsel işler, muhtar velilerle ilişkiler, eğitim-öğretim, fiziksel ortam ile sosyal-mesleki destek boyutlarında yoğunlaştığı belirlenmiştir. Yönetsel işler boyutuna bakıldığında, BSO'larda görev yapan öğretmenler, bir yandan eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürürken öte yandan

Turkish Journal of Educational Studies, 3 (2): 83-109, Mayıs 2016, TURK-JES

yönetmelik bir çok işi de yapmalarını sorun olarak nitelemişlerdir (Elma, 2013). Yıldız ve Köksal (2009), öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim sürecini sınırlandıran ve problem olarak gördükleri diğer durumlara ilişkin görüşleri dört tema halinde belirtmiştir. Öğretmenlerle ilgili olanlar “kaynak sıkıntıları, sürekli görev yeri değiştirmeleri, hizmet içinde yetiştirilmemeleri, okula geliş-gidiş için çok para ve zaman harcamaları” şeklinde belirtilmiştir. Öğrenci velileri ile ilgili olanlar “okula yeterince maddi ve manevi katkı sağlamamaları, ekonomik ve kültürel yetersizlikleri” şeklinde belirtilmiştir. Öğrencilerle ilgili olanlar “devamsızlık yapmaları, sosyalleşme problemi yaşamaları, beslenme sorunları” şeklinde belirtilmiştir. Birleştirilmiş sınıflarda “sınıfın ısıtılması ve temizliğin ders zamanını azaltması, öğretmenli dersler yapılırken ödevli çalışan öğrencilerin dikkatlerinin dağılması” gibi durumlar da öğretmenler tarafından sınırlılık olarak belirtilen durumlardır.

Öğretmenler yaşamış oldukları sorunlar doğrultusunda beklentilerini açıkça ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin taşra teşkilatından beklentileri; destek hizmeti verilmesi, ayrı bir ayrılması, maddi ve manevi destekler, fiziki durumların iyileştirilmesi vb.dir. Öğretmenlerin Milli Eğitim Bakanlığında Beklentileri; birleştirilmiş sınıf uygulamasına son verilmesi, öğretmen norm düzenlemesi yapılması, birleştirilmiş sınıf müfredatı olmasını, maddi ve manevi destek sağlanması, ek ders adaletsizliğine son verilmesi ve eğitim standartları iyileştirilmesi yönündedir.

Sonuç olarak birleştirilmiş sınıf uygulaması çok uzun yıllardır mevcut eğitim sistemimizin bir parçası olarak devam etmektedir. Geçmiş ve günümüz araştırmaları uygulamaya yönelik sonuçların benzer olduğunu, iyileştirmenin ve kalitenin artırılması yönünde herhangi bir çaba sarf

edilmediği gör÷lmektedir. Bu okullarda görev yapan öğretmenlerin bir an önce bu okullardan kurtulmak istemesi, mesleki tükenmişlik, itilmişlik ve yalnızlık duyguları yaşamaları bu durumun açıkça göstergesi olarak gör÷lebilir. Sistemde yapılan değişiklikler de bu uygulamaya nitelik getirecek şekilde olmamaktadır. Yapılan bu araştırma sonuçları göstermektedir ki; birleştirilmiş sınıflı okullar kendi sorunlarıyla fazlaca baş başa kalmaktadır. Özel ilgi ve destek söz konusu okulları sistem içerisinde daha fazla işlevselleştirecektir.

5. Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde; birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlere yöneltilmiş sorular neticesinde ortaya çıkan sonuçlara yönelik öneriler getirilmiştir.

Birleştirilmiş sınıflı okullarda çalışan öğretmenlerin çoğunda yetersizlik duygusunun olduğu gör÷lmektedir. Bu olumsuz duygunun ortadan kaldırılması için birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenler profesyonel destek almalı ve çalışma koşulları iyileştirilmelidir.

Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler, hizmet içi eğitim yoluyla, bu sınıflarda kullanabilecekleri yöntem ve teknikler konusunda yetiştirilmelidir

Öğretim programları ile ilgili olarak birleştirilmiş sınıflara uygun ders kitaplarının olmaması, öğretim programlarını birleştirilmiş sınıflara uyarlama, ders planlarını birleştirilmiş sınıflara göre uyarlama, ders içeriklerini yakın çevreye göre zenginleştirme konuları birleştirilmiş sınıf

Turkish Journal of Educational Studies, 3 (2): 83-109, Mayıs 2016, TURK-JES
öğretmenlerinin önemli bir bölümünce sorun olarak algılanmaktadır. Bu sorunun giderilmesi için ilgili kurumlar gerekli hassasiyeti göstermelidirler.

3. ve 4. sınıf müfredatı birleştirilmiş sınıflar göz önüne alınarak tekrar düzenlenmelidir. 60-66 aylık öğrencilerin okula kaydı yapılırken okulöncesi eğitim almış olma şartı koşulmalıdır.

Birleştirilmiş sınıfta ilk kez görev alacak öğretmen adaylarının bir öğretmen ve dört sınıflı okullar yerine, en az iki öğretmenli okullarda görev almaları, öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerine yarar sağlayacaktır.

Özellikle öğrencilerin kendi kendine çalışma saatlerinde öğretim materyalinin yetersiz olması öğretim sürecinde sıkıntıların yaşanmasına neden olmaktadır. Bunun için Milli Eğitim Bakanlığı'nın bünyesinde bulunan Eğitim Teknolojileri Müdürlüğü'nün bu okullarda kullanılmak üzere, müfredata yönelik eğitim araç gereçleri üretmeleri gerekir.

Velilerin bu okullara desteği sağlanmalı ve Okul Aile Birliği daha işlevsel hale getirilmelidir.

Bu iş yükünden ötürü bu öğretmenlerin maaşlarında iyileştirilme yapılmalı ya da ek ödenekler verilmelidir.

Birleştirilmiş sınıflı okullar maddi kaynak sıkıntısı yaşamaktadır. Bunun için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ek ödenekler sağlanmalıdır.

Birleştirilmiş sınıflı okulların en büyük sorunlarından biri okulların bakım onarımı teşkil etmektedir. Bu konuda Milli Eğitim Müdürlükleri gerekli hassasiyetleri gösterip lojmanların ve okulların bakım-onarım çalışmalarını üstlenip öğretmenlerin yükünü azaltmalıdırlar.

Birleştirilmiş sınıflı okullarla ilgili, illerde üniversite ile işbirliği yapılarak il ve ilçe birleştirilmiş sınıf komisyonları oluşturulmalıdır.

KAYNAKÇA

Altun, A. S. (2007). Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Sınıf Yönetimine İlişkin Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri.16. Eğitim Bilimleri Kongresi, 5-7 Eylül.

Akbaşı, S. ve Pilten, Ö. (1999). *Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*, Konya: Mikro Yayınları

Balcı, A. (2005). Sosyal Bilimlerde Araştırma. 5. Baskı. Ankara: Pegem.

Berry, C. (2000). Multigradeteaching: a discussion document. Erişim tarihi: 10.12.2013 tarihinde <http://multigrade.ioe.ac.uk/fulltext/fulltextberry.pdf> adresinden alınmıştır.

Bilir, A. (2008). Birleştirilmiş Sınıflı Köy İlköğretim Okullarında Öğretmen ve Öğretim Gerçeği, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt: 41, sayı: 2, 1-22

Çınar, İ.(2004) . Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında İlk Okuma Yazma Öğretimine İlişkin Bir Araştırma. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı 2.

Doğan, A.R.(1995).“Birleştirilmiş Sınıflı İlkokullarda Karşılaşılan Güçlükler”. Abant İzzet Baysal Üniv. İlköğretim Sorunları Sempozyumunda Sunulan Bildiri,Bolu.1995

Doğan, A.R. (2000). *Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Öğretim*, Trabzon: Uzun Yayınevi.

Elma, C. (2013). “Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Yönetim Ve Eğitim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar” *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 23, Sayı: 1, Sayfa: 75-87.

Erdem, Ali R. vd. (2005). Birleştirilmiş Sınıfları Okutan Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar: Denizli Örneği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*. Cilt 1 Sayı 1-2 Sayfa 3-13.

Erdem, A. R. ve diğerleri (2008). *Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*, 5. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık

Kaya, K. ve Taşdemirci, E. (2005).Birleştirilmiş Sınıflar İle Bağımsız Sınıflarda İlk Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların Karşılaştırmalı İncelemesi, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 19 Yıl: 2005/2 (1-26 S.)

Karaman, F.(2006). Birleştirilmiş Sınıflarda Matematik Dersindeki Başarı Düzeyiyle Normal Sınıflardaki Başarı Düzeyinin Karşılaştırılması, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Kazu, İ. Y. ve Aslan, S. (2011). Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasına Karşılaştırmalı Bir Bakış: Vietnam, Peru, Sri Lanka ve Kolombiya Örnekleri. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3(3), 1081-1108

Kılıç, D. ve Abay, S. (2009). Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasında Öğretmenlerin Öğrenme-Öğretme Sürecinde Karşılaştığı Problemlere İlişkin Görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (3), 623-654.

Köksal, K. (2005). *Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Küleççi, E. (2013). 4+4+4 Eğitim Sistemi Kapsamında Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Mayıs 2013 Cilt:2 Sayı:2

OEFTA.(1999) A Discussion Paper On Combined Grades. <http://www.eric.ed.gov/> adresinden 5 Mart 2013'de alınmıştır.

Palavan, Ö. (2012). Birleştirilmiş ve Bağımsız Sınıflı İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgilerin Kazanımlarına Erişim Düzeyleri, *On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2012, 31(2), 281-294

Patton, M.Q. (1990). *Qualitative Evaluations And Research Methods*(2nd. Ed). CA:Newbarypark. Sage Publications.

Saban, A. (2003). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Demografik Özellikleri ve Mesleki Eğilimleri. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*.Kıs2003, sayı 10: 100, Anı Yayıncılık, Ankara

Saraçoğlu, S., Büyük, U. ve Tanık, N. (2012). Birleştirilmiş ve Bağımsız Sınıflarda Öğrenim Gören İlköğretim Öğrencilerinin Bilimsel Süreç Beceri Düzeyleri, *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, Yıl 9, Sayı 1

Şahin, A. E. (2003). Birleştirilmiş Sınıflar Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25: 166 – 175.

Tekişik, H. H. (2000). Bağımsız Sınıf Programının Birleştirilmiş Sınıflarda Uygulanması. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, Eylül, 268: 1-4.

Vural, M.(2005). *İlköğretim Okulu Ders Programları ve Öğretim Kılavuzu 1-5. Sınıflar İçin. Yeniden Tasarım*. Erzurum: Yakutiye Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Yıldız, M. ve Köksal, K. (2009). Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 1-14.

The Reflection of 4+4+4 Structural Change on Multi-Grade Classrooms and Teacher Expectations

It is considered that there are many social and economic reasons which cause the emergence of multi grade classrooms in Turkey from the past up to now. At first the main reason is considered to be the scarcity of the number of teachers, but nowadays “multi-grade classrooms” which emerged from the opening of closed village schools is seen as another problem. Although the practice of multi-grade classrooms seems as a compulsory application in our education system, it brings out many problems.

The deficiency of the physical situation of the schools, the lack of materials at school, the problems in measuring and evaluating the students, the scarcity of practice of teaching methods and techniques in multi-grade classrooms, the difficulty in classroom management, the unavailability of expected contribution and support of parents, the feeling of loneliness of the teachers in the villages and vocational regression are some of the problems of multi-grade classrooms. In addition to these problems, changes in the system brings out different problems. It is considered that 4+4+4 structural change which is applied from 2012-2013 education period in the educational system, caused many problems in practice.

The aim of this study is to get the ideas of multigrade classroom teachers about the reflection of 4+4+4 educational practice on multigrade classrooms and management of the schools with this practice. Moreover with this study the problems of multigrade classroom teachers and their expectancy from National Educational Director and Ministry are aimed to put forward. Within this aim, these questions are expected to be answered:

- What are the positive and negative affects of 4+4+4 educational system on multigrade classrooms in terms of teachers, students and the management?
- What are the problems of multigrade classroom teachers?
- What do the multigrade classroom teachers expect from the provinces and the Ministry Central Organisation?

This study is planned with qualitative research approach and Content analysis and Phenomenology design are applied during this process. In phenomenologic design we focus on the facts that we are aware of but about which we don't have detailed knowledge. The study group of the research is composed of 44 teachers at multigrade classrooms. 25% of the teachers is women, 75% of the teachers is men. About 93% of the participants are graduate of licence, 50% of it is composed of teachers having 6-10 years service.

The results show that 4+4+4 structural change affects the multigrade classroom teachers both negatively and positively. It is determined that the negative sides are; first grade students' adaptation, teaching problems, management of the programme,

third class and fourth class lesson disparellemism, and teachers' not having the time for social activities.

Positive sides are that teachers are more interested in the students because of the decrease of the number of students and classes. It is understood that students can become accustomed to school at an early age and thus they begin the life earlier. The expectations of the teachers from provinces are ; support services, separate budget, moral and materialistic support, treatment of physical situations. It is seen that the main problems of teachers are ; insufficiency of physical situations and lack of interest. However, It is defined that teachers mostly don't use different activities at schools.

According to research results it is determined that schools with multi-grade classrooms are left with their own problems. Special support and interest will make multi-grade classrooms more functional in the Education System.